

SXEDIO.Κ69

2.3.1964: Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ ΕΠΙΚΡΙΝΕΙ ΕΝΤΟΝΑ ΤΟΝ ΜΑΚΑΡΙΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΟΥ ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΕ ΕΝΑΝΤΙ ΤΩΝ ΣΥΜΦΩΝΙΩΝ ΤΗΣ ΖΥΡΙΧΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΛΟΝΔΙΝΟΥ ΚΑΙ ΕΙΣΗΓΕΙΤΑΙ ΟΠΩΣ Ο Η ΑΘΗΝΑ ΕΛΕΓΞΕΙ ΤΗ ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΕΙΘΑΡΧΗΣΕΙ

Στις **3** Μαρτίου **1964**, είκοσι ημέρες μετά την άνοδο του Γεωργίου Παπανδρέου στην Εξουσία και την αυτοεξορία του στο Παρίσι, ο τέως Πρωθυπουργός της Ελλάδας Κωνσταντίνος Καραμανλής εξέφρασε τις απόψεις του, ελεύθερος πια από τις πολιτικές πιέσεις, με μια επιστολή του στο νέο Αρχηγό της ΕΡΕ Παναγιώτη Κανελλόπουλο.

Στην επιστολή του ο Καραμανλής (Αρχείο Καραμανλή, τόμος **6**, σελ.**125**) αφού αναφέρεται στην κατάσταση στην Ελλάδα έρχεται στο Κυπριακό και αναφέρεται στις συμφωνίες της Ζυρίχης για το Κυπριακό, τη στάση του Προέδρου Μακαρίου για αλλαγή τους και εισηγείται ότι "είναι ανάγκη να πειθαρχήσει η Αθήνα τον Μακάριον" για να αποφευχθούν δυσάρεστες περιπέτειες για την Ελλάδα.

Ανέφερε ο Κωνσταντίνος Καραμανλής:

"Ως προς το Κυπριακό: Το θέμα αυτό μου δημιουργεί εθνικάς ανησυχίας. Θα επεκταθώ ολίγον και διά τον λόγον αυτόν, αλλά και διότι εμπλέκεται με την προσωπική μου ιστορίαν.

Δεν μπορεί να λεχθή βέβαια ότι υπήρξε σφάλμα η ανακίνηση αυτή καθαυτή του Κυπριακού. Διότι το πρόβλημα υφίστατο εις την συνείδησιν του Έθνους και δεν ήτο δυνατόν παρά κάποτε να ανακινηθή. Σφάλμα υπήρξε το γεγονός ότι αναλάβαμε τον αγώνα ακαίρως και από πάσης απόψεως απαρασκεύαστοι. Αυτή ακριβώς υπήρξεν η αιτία των δυσχερειών και των κινδύνων που παρουσίασε και εξακολουθεί να παρουσιάζει η διαχείρισις της θέματος.

Υπό τας συνθήκας αυτάς η δοθείσα, διά των γνωστών συμφωνιών, λύσις, υπήρξεν όχι μόνον εθνικώς

αναγκαία, αλλά και εθνικώς ωφέλιμος. Εδωσαν εις την Κύπρον, μετά μακράϊωνα δουλείαν, την ελευθερίαν της. Απέτρεψαν τους κινδύνους εις τους οποίους ήτο εκτεθειμένον το Έθνος. Και εδημιούργησαν, κατά την γνώμην μου, τας προϋποθέσεις διά την οριστικήν δικαίωσιν: Την Ένωσιν.

Όταν υπεγράψαμεν τας συμφωνίας και τας υπεγράψαμεν με σύμφωνον γνώμην του Μακαρίου, εγνωρίζαμεν τας ατελείας των. Τις ηνέχθημεν όμως διά να αποφύγωμεν το χειρότερον που αντιπροσώπευε το περίφημον σχέδιον Μακ Μίλλαν. Και διότι έκτοτε επιστεύαμεν ότι εν τη προόδω του χρόνου και υπό συνθήκας καλλιτέρας, θα ήτο δυνατόν να τεθή εξ υπαρχής το θέμα.

Κατεχόμενος από τη πεποίθησιν αυτήν, συνεβούλευσα, μετά την υπογραφήν των συμφωνιών, τα ακόλουθα εις την Κυπριακήν Κυβέρνησιν:

1. Να επιδιώξη διά της πολιτικής της την δημιουργίαν κλίματος εμπιστοσύνης εις τους τούρκους της Κύπρου και της Αγκυρας. Διότι μόνον έτσι θα καθίστατο δυνατή η εφαρμογή και η βελτίωσις των συμφωνιών και θα εδημιουργούντο αι προϋποθέσεις διά την οριστικήν λύσιν: Την Ένωσιν.

Αι συμφωνίαι υπογραφείσαι εν μέσω κλίματος μίσους και δυσπιστίας, δεν ήτο δυνατόν παρά να έχουν ατελείας.

Τούτων δοθέντων επεβάλλετο όπως μετά την υπογραφήν των συμφωνιών, ακολουθηθή πολιτική της οποίας θα διελύοντο αι ανησυχίαι και η δυσπιστία των Τούρκων, και

2. Να ευθυγραμμισθή απολύτως η Κύπρος με την εξωτερικήν πολιτικήν της ελληνικής Κυβερνήσεως, εις τρόπον ώστε και η διεθνής θέσις της Ελλάδος να ενισχυθή, αλλά και να προαχθή η οριστική λύσις του Κυπριακού, εφόσον θα εδημιουργείτο, εν τω μεταξύ και διεθνώς, η συνείδησις ότι η Κύπρος είναι Ελλάς.

Είμαι βέβαιος ότι εάν ηκολουθείτο η ανωτέρω πολιτική, όχι μόνο θα απεφεύγετο η παρούσα περιπέτεια, αλλά θα ηδυνάμεθα να ελπίζωμεν και εις

την μετά τινα έτη Ενωσιν.

Η Τουρκία αλλά και οι σύμμαχοι, δεν ήτο δυνατόν παρά να αντιληφθούν μίαν ημέραν, και θα είχαμε τρόπον να το καταστήσωμεν αντιληπτόν, ότι μία Κύπρος ελληνική είναι προτιμωτέρα δι' αυτούς από μίαν ανεξάρτητον Κύπρον, η οποία θα υπήρχεν πάντοτε ο κίνδυνος υπό ξένας επιρροάς (Κομμουνιστών, Αράβων κλπ) να καταστή επικίνδυνος δι' όλους. Θα αντελαμβάνοντο επίσης ότι η ύπαρξις ειλικρινούς φιλίας και συνεργασίας με την Ελλάδα δεν συμβιβάζεται με την εκκρεμότητα του Κυπριακού.

Η λογική όμως αυτή θα ηδύνατο να λειτουργήση εφόσον θα διελύετο η υφισταμένη σήμερα εις την Τουρκίαν ψύχωσις εξαιτίας του Κυπριακού.

Δυστυχώς ο Μακάριος ηκολούθησεν εντελώς αντίθετον πολιτικήν. Αντί να ευθυγραμμισθή με τας Αθήνας ηκολούθησεν πολιτικήν'αδέσμευτον, πράγμα το οποίον και την περαιτέρω ευνοϊκήν εξέλιξιν του Κυπριακού εδυσχέρανε, αλλά και εις την Ελλάδα εδημιούργησε προβλήματα σοβαρά.

Παραλλήλως απέφυγε να εφαρμόση τας συμφωνίας επί τριετίαν και έθεσε θέμα καταργήσεως των δοθεισών εις τους Τούρκους εγγυήσεων, εις τρόπον ώστε να ενισχύση, αντί να διαλύση την δυσπιστίαν αυτών. Ηδη οι Τούρκοι πιεστικώς υποστηρίζουν ότι εφόσον και υπό το κράτος των υφισταμένων εγγυύσεων απειλείται η ασφάλεια των και εξολοθρεύονται οι ομοεθνείς των, όχι μόνον δεν δύνανται να παραιτηθούν αυτών, αλλά ότι έχουν ανάγκην και προσθέτων τοιούτων.

Πολύ φοβούμαι ότι ο Μακάριος είτε από κακήν εκτίμησιν των πραγμάτων είτε από πολυπραγμοσύνην, χειρίζεται το θέμα κατά τρόπον εθνικώς επικίνδυνον, αλλά και ασύμφορον διά την Κύπρον. Διότι και εάν δεχθώμεν ότι εις την καλλιτέραν δι' αυτόν περίπτωσιν επιτυγχάνει μίαν βελτίωσιν των συμφωνιών αυτό θα αποβή εις βάρος της οριστικής λύσεως, δηλαδή της Ενώσεως. Θα στερηθή του επιχειρήματος της ατελείας των συμφωνιών, και της

δυνατότητας να ανακοινήσει και πάλιν το θέμα υπό την μορφήν της Ενώσεως εις τον κατάλληλον χρόνον.

Και το λέγω αυτό διότι πιστεύω ότι κάποτε θα ετίθετο το Κυπριακόν, με αίτημα την Ενωσιν και αφού εδημιουργούντο εν τω μεταξύ αι απαραίητοι ψυχολογικά διπλωματικά προϋποθέσεις.

Ανεξαρτήτως όμως των επιπτώσεων τας οποίας δύναται να έχη η πολιτική του επί του Κυπριακού, το βέβαιον είναι ότι εμπλέκει την Ελλάδα εις μίαν περιπέτειαν, με απροσδιορίστους συνεπείας, περιπέτειαν προς αποφυγήν της οποίας υπεγράφησαν αι γνωσταί συμφωνίαι.

Δεν γνωρίζω ποία θα είναι η περαιτέρω εξέλιξις του θέματος. Εκείνο που γνωρίζω καλώς είναι ότι διά να αποτραπούν οι διαγραφόμενοι ήδη κίνδυνοι, είναι ανάγκη να πειθαρχήση η Αθήνα τον Μακάριον. Δεν είναι δυνατόν να αιφνιδιάζεται η Αθήνα με τας πρωτοβουλίας του Μακαρίου και να στερήται σχεδόν, εξαιτίας αυτού εξωτερικής πολιτικής".